

Tadeusz Śliwa, *Szpetnar Stanisław (1883–1952)* [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak – na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej;

Szpetnar Stanisław (1883–1952), pseud. Pilarski Marian; katecheta, pedagog.

Ur. 5 V 1883 r. w rodzinie Jana, w Kolonii Polskiej, pow. jarosławski. Szkołę średnią ukończył w Jarosławiu w 1904 r. i bezpośrednio potem rozpoczął studia teologiczne w przemyskim Seminarium Duchownym, które ukończył 21 VI 1908 jako kapłan. Władze duchowne uznały go widocznie za dobrze wykształconego, bo bezpośrednio potem został wyznaczony jako wikariusz do miasta powiatowego – Krosna nad Wisłokiem, a równocześnie zastępcą katechety w tamtejszym Seminarium Nauczycielskim, a więc w szkole średniej, co dla neoprezbitera stanowiło wyróżnienie. We wrześniu 1910 r. przeszedł na takie samo stanowisko do szkoły realnej, ale już w zimie 1911 r. powrócił do Seminarium Nauczycielskiego. Działalność nauczyciela i wychowawcy młodzieży widocznie odpowiadało jego zamiłowaniom, bo w X 1911 r. złożył egzamin uprawniający go do nauczania religii w szkołach średnich. Już od 1 III 1912 r. był etatowym prefektem (katechetą najpierw w szkole realnej, a po jej reorganizacji w gimnazjum). Był tam także członkiem Rady Szkolnej powiatowej.

W początkach lat dwudziestych wystąpił z inicjatywą budowy bursy gimnazjalnej. Potrafił zorganizować liczne grono, również wpływowych osób, i mimo ogromnych trudności 1 IX 1930 r. oddano do użytku 3-piętrowy budynek przy ul. Olejarskiej.

W 1922 r. zorganizował Prywatne Żeńskie Seminarium Nauczycielskie z prawami państwowymi i kierował nim w l. 1922–1929. Po rezygnacji z tej funkcji wrócił do obowiązków katechety w Gimnazjum. Udzielał się w działalności społecznej. Wskutek choroby, w 1931 r. musiał zrezygnować i z tych obowiązków. W połowy lipca t.r. objął obowiązki kapelana ss. niepokalanek w Jarosławiu. Dzięki poprawie zdrowia, od 1933 r. nauczał religii w prywatnym gimnazjum (z prawami państwowymi), prowadzonym przez siostry do 1939 r.

Jeszcze przed I wojną światową, dzięki jego staraniom i decydującej pomocy ksiąząt Czartoryskich z Sieniawy, w rodzinnej Kolonii zbudowano kościół oddany do użytku w 1914 r., stanowiący ośrodek parafii. Również dzięki jego inicjatywie w 1925 r. powstała tam ochronka. Miał też wydatny udział w przebudowie kaplicy w Iwoniczu Zdroju. W 1937 r., również z jego inicjatywy rozpoczęto budowę kościoła w Krasnem koło Sieniawy, przerwana z powodu wojny, ukończoną w 1954 r.

W uznaniu dokonań na polu szkolnictwa, w 1916 r. otrzymał krzyż zasługi II klasy. Władze kościelne również doceniały jego zasługi, czego wyrazem było nadanie mu w 1931 r. szambelanii papieskiej.

Rozwinął znaczącą działalność pisarską o charakterze popularnym, związaną z historią Krosna i niektórych jego instytucji, pozostała w rękopisach. Wśród prac opublikowanych przeważała tematyka wychowawcza i dewocyjna.

W Krośnie istnieje ulica jego imienia.

Zmarł 24 X 1952 r. w Jarosławiu, ale pochowano go w Cieplicach.

Bibliografia: Śliwa T., *Szpetnar Stanisław*, W: *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 7 pod red. Ludwika Grzebieńia, Warszawa 1983, s. 233-234, tamże (niekompletna) bibliogr.; Hassinger K., *Ks. Stanisław Szpetnar. Życie i działalność (1883–1952)*, Przemyśl 1994, mszps pr. magister. w Bibliotece WSD w Przemyślu.